

Мінстерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та
фондового ринку

**ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА**

*Збірник наукових праць
здобувачів вищої освіти і
молодих учених*

2023 рік

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика

**Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти
і молодих учених**

Хмельницький 2023

*Рекомендовано до опублікування рішенням Вченої Ради факультету економіки і управління
Хмельницького національного університету,
протокол № 14/23 від 22.11.2023 р.*

*Рекомендовано до опублікування рішенням кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку Хмельницького національного університету,
протокол № 3а від 21.11.2023 р.*

Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених підготовлено за матеріалами IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України», яка проводилася 16 листопада 2023 р. на базі Хмельницького національного університету.

Голова редколегії:

Хрущ Н. А. – д.е.н., проф., зав. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Члени редколегії:

Квасницька Р. С. – д.е.н., проф., проф. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Форкун І. В. – к.т.н., доц., доц. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Ларіонова К. Л. – к.е.н., доц., доц. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Доценко І. О. – к.е.н., доц., доц. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Матвійчук Л. О. – к.е.н., доц., доц. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Пристапа Л. А. – к.е.н., доц., доц. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Фрадинський О. А. – к.е.н., доц. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Сидорчук І. П. – к.е.н., ст. викл. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Гордєєва Т. А. – ст. викл. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Технічний секретар редколегії:

Доценко І. О. – к.е.н., доц., доц. кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та ін. (відп. ред. Н. А. Хрущ). – Хмельницький : ХНУ, 2023. – 145 с.

У збірнику подано статті, що відбивають результати наукових досліджень молодих учених, здобувачів вищої освіти за напрямками: стратегічні напрями розвитку інновацій в фінансовому управлінні суб'єктами господарювання в процесі євроінтеграції; інноваційне забезпечення розвитку різних сегментів національного та світового фінансового ринків; фінансове забезпечення інноваційного розвитку державного сектору економіки; фінансове забезпечення інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу в умовах євроінтеграції; фінанси домогосподарств у забезпеченні інноваційного розвитку різних сфер економіки в умовах дії євроінтеграційних процесів; загальні проблеми інноваційного розвитку економіки в умовах євроінтеграції.

Автори погоджуються з правом розміщення статей у збірнику наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених в електронному вигляді на офіційному сайті кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку Хмельницького національного університету, за адресою: <https://fbss.khmnu.edu.ua/>

УДК 338:33(477)

**2. Інноваційне забезпечення розвитку різних сегментів
національного та світового фінансових ринків**

Svydka S. A., Gordeeva T. A., Khrushch N. A. TRENDS OF THE UKRAINIAN BANKS ACTIVITIES IN THE SECURITIES MARKET.....	41
Андросова В. Р., Безимська Ю. В., Приступа Л. А. ФІНАНСОВІ РИЗИКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ЗА ОСНОВНИМИ БІЗНЕС-НАПРЯМАМИ РОБОТИ: РІЗНОВИДИ ТА ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ	44
Кушнір Ю. О., Фрадинський О. А. СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	46
Московчук Д. О., Ласкута А. А., Матвійчук Л. О. СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ	49
Семряга Б. В., Матвійчук Л. О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ КІБЕРРИЗИКІВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	51
Сьомак Т. О., Матвійчук Л. О. АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ	53
Фесюк Х. М., Ларіонова К. Л. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ.....	56
Шеремета А. С., Проскурович О. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ШВЕЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЗАСОБАМИ ЕКОНОМЕТРИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ.....	59
Яворська Ю.В., Ларіонова К. Л. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	61

**3. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку
державного сектору економіки**

Kolomyets M. P., Gordeeva T. A., Khrushch N. A. FINANCIAL RESOURCES OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION.....	66
Гуцол І. П., Доценко І. О. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	68
Коновальчук Д. Г., Форкун І. В. ВИДАТКИ СОЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	71
Мудрий В. О., Корсун А. А., Хрущ Н. А. ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ.....	73
Наконечна Н. В. ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ЧАСТИНА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РІЗНИХ РІВНІВ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ.....	76
Руденко В. С., Форкун І. В. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	77
Чинчин Ю. Ю., Федотова Т. А. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	80

2. Підтримка малого та середнього підприємництва : єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichnezrostannya/pidtrimka-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva> (дата звернення: 09.11.2023).

3. Грантова програма МОМ для постраждалих від війни мікро- та малих підприємств в Україні. URL: <https://ukraine.iom.int/uk/news/hrantova-prohrama-mom-dlya-postrazhdalykh-vid-viyny-mikro-ta-malykh-pidpruyemstv-v-ukrayini> (дата звернення: 07.11.2023).

4. Григоренко Є., Шніцер М. Як після війни Україна має відновлювати економіку та бізнес. Велике дослідження. *Журнал Forbes Ukraine*. 2022. URL: <https://forbes.ua/money/yak-pisslya-viyni-ukraina-mae-vidnovlyuvati-ekonomiku-ta-biznes-velike-doslidzhennya-deloitte-15122022-10501> (дата звернення: 10.11.2023).

5. Ломачівська І. А. Формування джерел фінансового забезпечення розвитку суб'єктів малого підприємництва. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова*. 2012. № 3–4. С. 37–43.

Єфанова Ю. В., Артюх О. В.
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Актуальність дослідження. Внаслідок військової агресії росії проти України, більшість цивілізованого світу надає підтримку Україні. Крім військово-технічної допомоги, важливим елементом стає гуманітарна допомога. З огляду на величезний обсяг такої допомоги, акцент іде на необхідності підвищення відповідальності на законодавчому рівні за її ефективне використання. У цьому контексті розглянемо документальні аспекти та виклики, пов'язані з обліком гуманітарної допомоги.

Мета статті полягає в розгляді проблем обліку гуманітарної допомоги в контексті збройної агресії росії проти України. Стаття спрямована на визначення ключових аспектів гуманітарної допомоги, виявлення недоліків у її обліку та надання рекомендацій для вирішення цих проблем.

Внаслідок військової агресії росії проти України, більшість цивілізованого світу надає підтримку нашій країні. Крім військово-технічної допомоги, важливим елементом стає гуманітарна допомога. З огляду на величезний обсяг такої допомоги, акцент іде на необхідності підвищення відповідальності на законодавчому рівні за її ефективне використання та облікування. Останній пункт стає вагомим проблемою. У цьому контексті розглянемо документальні аспекти та виклики, пов'язані з обліком гуманітарної допомоги.

Гуманітарна допомога грає критичну роль в Україні, особливо в умовах повномасштабного вторгнення. По-перше, вона забезпечує необхідні матеріальні та медичні ресурси для людей, які постраждали від війни. Це допомагає задовольнити базові потреби населення та полегшує важкі умови їхнього життя.

Вона сприяє підтримці інфраструктури та медичних установ в зоні конфлікту. Це важливо для відновлення зруйнованих об'єктів та надання допомоги тим, хто потребує медичної допомоги.

Гуманітарна допомога сприяє зміцненню гуманітарних цінностей та співпраці між країнами та гуманітарними організаціями. Це може сприяти зменшенню напруги та покращенню відносин між різними групами населення. Україна також відчуває важливість гуманітарної допомоги в контексті внутрішніх та зовнішніх викликів, таких як економічні труднощі та природні катастрофи. Гуманітарна допомога допомагає зберегти гідність та надає підтримку тим, хто опинився в складних ситуаціях. Отже, гуманітарна допомога в Україні важлива не лише для забезпечення основних потреб, але й для сприяння відновленню та побудови стійкого майбутнього в умовах викликів та неспокою.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу» № 1192 від 22.10.1999 р. гуманітарна допомога – це цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку з

соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану [1].

Наказом Міністерства фінансів України № 298 від 14.12.1999 р. затверджено Порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги [2], який поширюється на юридичних осіб незалежно від видів діяльності та форм власності (крім бюджетних установ), що одержали гуманітарну допомогу.

У системі бухгалтерського обліку держану гуманітарну допомогу у вигляді грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей отримувач відображає проведенням:

Д-т рахунків обліку грошових коштів, товарів, запасів та іншого майна

К-т 48 «Цільове фінансування і цільові надходження».

Подальшу передачу гуманітарної допомоги на користь набувачів отримувач відображає проведенням:

Д-т 48 К-т рахунків обліку грошових коштів, товарів, запасів та іншого майна.

Отримувачі гуманітарної допомоги – юридичні особи, в примітках (поясненнях) до фінансової звітності наводять інформацію про види і вартість одержаної гуманітарної допомоги та її використання за цільовими напрямками.

Гуманітарна допомога в сучасному світі стає важливою складовою вирішення глобальних криз, але проблематика її обліку породжує численні виклики та проблеми, як-то:

1. Велика кількість місць, куди відправляється допомога. Наразі навіть у кожному маленькому селищі є центри, які приймають гуманітарні товари. Слідкувати за кожним центром прийому допомоги дуже важко, а іноді навіть неможливо з тієї причини, що дуже часто товар приймають люди, які не знають, як вести облік. Організаторів, які б могли керувати цим також немає.

2. Недостатня прозорість у розподілі ресурсів. Недостатньо деталізована звітність та обмежена доступність інформації часто ускладнюють відстеження того, як саме кошти спрямовуються та використовуються на місцях.

3. Складнощі в оцінці потреб. В умовах кризи важко здійснити повне та точне визначення обсягів та видів допомоги, що призводить до ризику неефективного розподілу ресурсів та невірною покриття потреб.

4. Відсутність ефективного моніторингу та оцінки результативності допомоги. Брак чітких критеріїв успіху та відсутність механізмів відстеження можуть призвести до неоптимального використання ресурсів та невизначеності стосовно досягнення конкретних цілей.

5. З минулого пункту витікає ще одна проблема. Гуманітарна допомога почала постачатися в Україну ще з перших днів війни. Облік товарів не вели, тому як розподілялася допомога і між якими людьми – невідомо. Навіть якщо зараз ввести чіткій облік гуманітарної допомоги та її розподілення між населенням, одна і та ж людина може отримати товари в подвійному обсязі. А хтось взагалі – не отримати.

Вирішення цих проблем вимагатиме спільних зусиль міжнародних організацій, урядів та громадських організацій для створення більш прозорих, ефективних та систематизованих процесів управління гуманітарною допомогою.

Розглянемо шляхи вирішення проблем обліку гуманітарної допомоги.

Важливо збільшити прозорість у розподілі ресурсів. Це можна досягти шляхом використання технологій, таких як блокчейн, що дозволяють створювати нехитроманіпульовані та відстежувані системи. Також важливо встановлювати чіткі механізми звітності та перевірки, щоб гарантувати, що ресурси потрапляють туди, де вони дійсно потрібні.

Для визначення реальних потреб важливо залучати місцеве населення та організації. Проведення діалогу з місцевими громадами та врахування їхніх думок і переконань допоможе уникнути витрат на непотрібні ресурси та забезпечить вирішення конкретних проблем.

Боротьба з корупцією вимагає впровадження ефективних механізмів контролю та відповідальності. Створення незалежних механізмів аудиту та моніторингу допоможе запобігти зловживанням та забезпечить ефективне використання гуманітарних ресурсів.

Необхідно налагодити цілу сітківку, яка буде контролювати прийом та розподіл гуманітарної допомоги. Потрібно чітко знати, у яке місто яка кількість допомоги надійшла та як вона була розподілена між районами, селищами та пунктами прийому допомоги. Між усіма переліченими місцями потрібна бути система оповіщення, щоб одразу розуміти, чи прийшла допомога чи ні.

Місця, приймаючи допомогу, повинні знати не лише факт того, що допомога прийде, а у якій кількості та з чого вона буде складатися. Це потрібно для того, щоб присікти на корені шахрайства гуманітарної допомоги. Вирішення цих проблем вимагає спільних зусиль між урядами, гуманітарними організаціями та місцевими громадами. Тільки через співпрацю та інновації можна досягти більш ефективного та справедливого розподілу гуманітарної допомоги.

Отже, підсумовуючи викладене, слід зазначити, що відсутність прозорості, складнощі в оцінці потреб гуманітарної допомоги, відсутність ефективного моніторингу становлять серйозні виклики у системі бухгалтерського обліку. Тому варто проводити подальші дослідження у напрямку удосконалення документального забезпечення операцій, пов'язаних з гуманітарною допомогою.

Література

1. Закон України про гуманітарну допомогу: відомості Верховної Ради України від 1999 р. № 51 ст. 451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
2. Наказ Міністерства фінансів України про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги від 03.02.2016 № 29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0272-16#Text>

Іваненко Л. А., Артюх О. В.
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса

АНАЛІЗ ФОРМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Актуальність дослідження. Бухгалтерський облік являє собою важливу складову фінансового управління підприємствами. Існує багато різноманітних програм та форм бухгалтерського обліку, кожна з яких має свої особливості та використовується відповідно до конкретних обставин. Тому існує необхідність в аналізі та порівняльній оцінці цих форм, для визначення їх ефективності для різних типів підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням форм бухгалтерського обліку займалися Кононенко Л. В., Назарова Г. Б. [1].

Мета статті. Метою дослідження є аналіз різних форм бухгалтерського обліку. Основні завдання полягають у виявленні переваг та недоліків кожної форми обліку, оцінці її практичного застосування в різних галузях, виробленні рекомендацій щодо їх ефективного використання.

Виклад основного матеріалу. Згідно до статті 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. підприємство самостійно обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад, встановлених цим Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних [1]. Для того щоб з'ясувати, яка з існуючих форм бухгалтерського обліку буде більш ефективною для конкретного типу підприємства, розглянемо кожну з них.

Меморіально-ордерна система дозволяє поєднати синтетичний та аналітичний облік для забезпечення відповідності вимогам бухгалтерського обліку та контролю за фінансовою діяльністю підприємства. На підприємствах державного сектору тривалий час застосовувалася меморіально-ордерна форма обліку, при якій склалися книжкові й карткові облікові реєстри [2]. Вона допомагає зберегти інформацію про господарські операції, встановити баланс і підготувати звітність для внутрішнього управління та зовнішнього звітування. Основними характеристиками цієї системи є:

- меморіальні ордери, що містять відомості про операції: номер і дата документа, кореспондуючі рахунки, суми тощо;
- реєстраційний журнал, який використовується для реєстрації меморіальних ордерів у хронологічному порядку та забезпечення контролю правильності та повноти записів про господарських операцій;
- головна книга, в якій дані реєструються за шаховим принципом у вигляді двосторонніх багатографних таблиць, де записи на дебеті рахунка вказують кореспондуючий рахунок на кредиті, і